

„Soča“ izhaja vsak potek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 4.40
Pol leta 2.20
Četrti leta 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „pošticah“ se plačuje za navadno trisopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah na starom trgu in v namski ulici in pri opravnih v prodajalnici G. Likarja v semeniških ulicah h. št. 10.

Dopisi in naročnina naj se pošlja opravištvu „Soča“ Via Seminario št. 10

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frančujejo. — Določem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Česa treba avstrijskemu Slovanstvu?

II.

V prvem članku (gl. št. 28.) smo videli, da je znanstvena književnost nomška le zatogadel tolika, ker jo more prebirati, gojiti in znanstvene knjige kupavati do šestdeset milijonov Nemcev. In med toliko náredno maso porája se vedno zadosti mož, ki se v dostojnem številu morejo posvetiti nje-znovrstnejšim strogo znanstvenim vělam in takim vělam posvētijo celo življenje svoje. Majhni narodič — in v vrsti gotovo naš narodič slovenski! — pa imajo obilo potreb, dela premnogo, delavcev pa vedno premalo! In takó vidimo, da so vse naše narodne potrebe v rokah nekoliko mož, ki takó svoje moči cepijo ter se nikaker ne morejo posvetiti jedino le vědi. (Med oklepi pa naj opominim, da so n. pr. geološke knjige nomško tudi zelo drage, v razmeri mnogo dražje, kakor katere koli knjige slovenske. Zakaj? Zató kor je tudi med toliko Nemci — in prištetno k tem še tiste Slovane, ki zajemajo še vedno le iz nomškega stopenca — le malo takih, ki se počajo z geologijo ter pokupijo takó le malo geoloških knjig. In ta slučaj veljá pri nas na vsakem znanstvenem polji).

No v slovenskih narodičih porája pa se vender tudi nekaj takih mož, ki posvētijo vědi celo življenje svoje in ki se navadno tudi svetovno prošāvijo. Toda taki možje postali so ali rado voljni, ali pa prisiljeni renegati, t. j. prvi so popolnoma uskočili k drugim narodom, navelo k Nemcem, ter so pozabili na svoj ród; drugi pa so in še vedno ljubijo svoj národ, todá prvi, kakor drugi pišejo svoji učena dela v tujih jezikih, navadno po latinški, ali po nemški ter takó pridno bogaté tujó itak že bogatú književnost. Le pami lime malo na našega Kopitarja, Miklošiča, na slavnega Vego ali na Močnika, dalje na Čuhe: Šafařika, G. lla, Rando, El Alberta, Hostinskega, Kvičalo, itd., in kmalu se avērimo o žulostnoj resnici! — In čemu pišo ali so pisali ti in mnogi drugi učenjaki učene knjige svoje v jeziku nemškem, saj se vender večina njih gorke zaveda slovenskega svojega ródú? saj so to prvaki slovenski?! Olgovor je lehák: 1. da jim je mogoče spraviti svoja dela na svitlo; 2. da dobé zadosti kupovalcev, da poleg truda ne trpé še materijalne škode in 3., da se njih knjige in znanost razširi tudi izven ozkih narodnih mej ter da izve za nje več učenega svetá. Vse to nam bolj pojasnijo zgoruje besede! Da je pa to ža-

lostna resnica, ki nam ni na čast niti ne v ponos, to je tudi vsakemu umljivo! In če še bje v prsih naših slovensko srce, onda moramo vsklikniti: „Pojdi od nas, ti sramota naša! Umakni se „o bčnem u znanstvenoknjiževnemu jeziku slovenskemu!“ Le takó nam je možno vsaj nekaj pravnati prastaro in že toli ukoreninjeno sramotno hibo slovensko!

Š: z jednega slovenskega sedeža izpodrinati moramo tujščino, kjer nam ne dela nič manjše sramote, kakor na častnem sedeži znanstvenoknjiževnem, in zameniti jo moramo sè splošnim ali občnim jezikom slovenskim. Ko so je namreč ravno pred 40 leti sošél na Dunaji po inicijativi slavnega, še vedno živega Hrvatá Ivana Kukuljeviča Sakoinskega slovenski kongres, sporazumevali so se slavni Slovani med seboj — po nemški, In spoznali so modri možje, da je tó zares velika sramota in hiba naša. Spoznali so, da treba popraviti to sramotno hibo slovensko! In po štiridesetih letih v tem pogledu tudi nismo dosti na boljšem, saj se slovenski državni poslanci še danes sporazumevajo med seboj le — po nemški. Slovenska ideja napredovanja je sicer v tej kratki dobi z veljkanskimi Koraki, todá v resnici se še nismo uspeli previsoko. Zares, danes kaj oduševljeno govorimo o bratih Čelih, Belgarih, Poljakih ali celo Rusih — joj! —, če pa pridemo skupaj, da se bolje razumemo, govorimo — po nemški. In tó je naravno, kajti med mnogimi jeziki slovenskimi je danes — in temu je uzrok naša nesreča, da niso obveljala načela sv. Cirila in Metoda! — venle tolika razlika, da je treba več ali manj temeljitoga učenja, če hočemo zgráti lupino ter priti jeziku do jedra. To je zopet logična resnica, sicer bi imel sto milijonovi narod slovenski jeden sam jezik, a mi sami jih priznavamo celo kopol! Da bi torej vsak naobražen ali inteligentni Slovan poznal in govoril vsa slovenska narečja, tega zureš ne moremo tirjati, sicer bi celo življenje svoje porabili le v učenje teh jezikov! Da pa vsak naobražen Slovan poleg svojega temeljitoga pozná in govori še jedm slovenski jezik, tó pa že smemo tirjati! In ni li možno, da vsi naobraženci slovenski poznajo poleg svojega jeden in tisti drug jezik slovenski, ki bi postal takó „občni slovenski jezik“ v kojem bi se sporazumevali med sabo, da jim ni treba znati vseh slovenskih narečij, a tudi ne sporazumevati se — po nemški?! Dá, nič ni ložjega kot tó, le resno volje nam treba, malo manj separatističnega duhá in malo več — soli!

V tem „občnem slovenskem jeziku“ bi govorili, kedar bi prišli skupaj, kakor smo prišli na priliko že parkrat Čehi in Slovenci. V tem jeziku pisali bi vsi slovenski učenjaki svoje učene knjige, ki bi gotovo dobile mnogo več kupovalcev, kakor dosodanje „nemške“ znanstvene knjige slovenske. Takó bi Slovani ne bogatili tujih književnosti, marveč ustvarili bi si na tak náčin toliko vseslovensko znanstveno književnost, da bi imponovala vsemu civilizovanemu svetu. Kateri narod pa naj bi se meril sè sto milijonovim Slovanstvom?! — Upam, da bi bila zaman še kaka beseda o tej velepomembni zadevi. Kogar nisem do sedaj uveril o neizogibnoj potrebi in za nas majhne slovenske narodiče silni koristi občnega znanstvenega jezika slovenskega, temu ne zatopé več v glavo živ krst nē koristi in nē potrebe njegove.

Vsak slovenski ród naj le nadaljuje svoje narodno dolžnosti na polji književnem, todá namesto tujščini žrtvuje naj slovenski stvarji — v zmyslu gornje razprave. Ali je tó težavno? Kdor je pazno sledil tej razpravi, mora pritrđiti, da je tó vsakemu Slovanu celo svēta dolžnost!

Bog dal, da bi uškal toliko srečo še ta ród! Le takó se zopet povrnemo nazaj v prvotnost slovensko iz katere nas je zapeljal tujec na napačna pota! Le takó preženemo raz slovensko ozemlje tujega duha prenapoljeno in okuženo ozračje; le takó izlečimo po zapadni, neslovenski kulturi hirajočo individualnost svojo slovensko; kajti le tako začnemo misliti in čutiti po slovenski; le takó ystopimo tudi maloštevilni narodiči slovenski v kolo velikih narodov, da bomo z njimi vred tekmovali na pozoriščih svetovne kulture, — in tudi blagostanja! Le tako doseže Slovanstvo cilj svojega obstanka.

Bodi zadosti! Govoril sem mnogo preveč — za tiste ki imajo slovensko srce; takim ni treba dolgih razprav. Kdor je pa v svojem koristolovji, ali strankarski zaslepljenosti slep in gluš, tega ne uverí nihče več na naši zemeljski obli. Le bogažal, da je mnogo takih med nami!

Roziusky.

Dopisi.

V Gorici, dne 19. jul. — (Konecletna preskušnja v slovenski dekliški dvorazredni šoli in v slovenskem otroškem vrtu.)

Vsled odborovega sklopa političnega društva

Da, vsó lepo te pokrajine naša je to domovina in

Oj nekđaj stanuje
Tukaj moj rod,
Če vé kdo za druž'ga,
Pove naj: od kod?

Da, naš rod, ali žil, da tudi od nekđaj po krutih, sovražnih nam silah zatirani, tlačeni naš rod! Ubogi, nesrečni narod slovenski, od nekđaj bili so tvoji pradedje krvav boj za bori obstanek! Ukrotek, pohlevjen že po naravi, stvarjen, delal nisi nikdar krivice nikomur, živel si mirno v svojem zatišji. Zvest domovini, vladarju svojemu, bil si pa tudi vedno pripravljn postaviti se krepko v bran proti navalom sovragov naših; ah kolikrat se je zemlja ta rudočila krvi tvojo! Si v trdem boji zmagal, kakovo ti je bilo plačilo za to? To je pa kruta sila vrgla, tedaj pa Bog s teboj! Planili so liki krvoločnim risom nad to, srečen, ako si odušel život; kako pa ti je krvavelo srce, vid.č, kako se imetje tvoje ropa, kako se razdira, požiga tvoj dom! Glej, tū za goró, groza me pretresa pri spominu, tū za goró živé tudi rodni bratje tvoji, a niso nehali prej sovragi, tuja sila odtrgala jih je od nas, pogoltnilo jih je nenasiljivo žrelo irvedente. Vkovani v težke sponé storijo po malom narodno smrt! Izgubljeni so torej, a to je bridka izguba za te maloštevilni rakosani narod! Ali jim je pa ta žrtev zadosti? ha, ko lažni volkovi vedno preže, da i tebe ugrabijo in pogoltnajo. Taka je bila, dragi mi ród, od nekđaj tvoja usoda!

LISTEK.

Nedeljske misli.

Izpod Krna, 15. julija. —

Tu gori na prijaznem holmci stojim poleg samotne cerkvice. Doli pod mano razprostrta je krasna dolina, obkoljena z visocimi hribi in mogočnimi gorami. V vznožji holmca doli svitli se prijazen trg, na desno in levo pa se blišče lepe vasice z belimi cerkvami. Tu na levaj dero naprej belo modra Soča, peni se in šumi, zdi se kakor bi se valovi pogovarjali med soboj, koliko in kolikrat so se že na dolgem potu svojem ob nastavljenem skalovju zadeli in razpršili in kolikokrat bode treba šo trdo, trdo butniti, predno dosežejo svoj cilj, vesoljno morje. Iz zelenega loga tam prihaja mi na uho srebrni glas krlatih pevcov, drobnih slavičev; ah, kako ljubko si odgovarjajo iz loga v log; zdi se, kakor da hočejo ves čat hvalečnosti do stvarjenja v milo pesenco izliti. Zadej iz grmovja čuje se glasno žvižganje kosa, a tu z veje mogočnega hrasta pa odmeva krepko čičeriči veselega ščinkoveca. Visoko tam gori izpod strmih pečin zdraj pa zdaj protrga prijetno to harmonijo mrtvaški glas sove, kakor da bi hotela z žugajočim glasom spominjati, da vsako veselje je s tugo pomešano, da vsaki slasti primešan je grenki polin.

Nedelja je danes, dan Stvarniku posvečen. Krasno je jutro, vsa narava je živa. Doli v trgu odbila je v visokem cerkvenem zvoniku ura; zvon milodonečo udarja in vabi pobožno ljudstvo k svetelj nekravni daritvi. In res, glej, kako se tam z jedne in druge strani po belej cesti lepo pomika cela procesija praznično opravljenoga ljudstva; gori z nasprotne strani pa se je prikazala izza holmca druga množica in se vsiplje doli po strmi, ozki stezici. Valoti je, da jo vse: možje in žene, mladeniči in dekleta v živahnih pogovorih. Le tam zadaj tih koraki sivolasi starček, opt na palico, po'eg njeza pa stopa i pod težo let uklonjena stara mamica. Za njima priskaklja tropa vitkih deklet in liki b ženogim srnam uleréjo mimo počasnih starcev, da dohité sprodaj idoč v isto čilih mladeničev. Starci pa gledata za njimi in zdi se mi, da vidim, kako se jima je utrnila solza doli po uvelih licih, zdi se mi, da čujem nju vzdih: ah, brezskrbna mladina! pa kaj, moj Bog, saj sva bila midva taka! Brzi korakov bliža se vsa denašnjemu svojemu cilju, svetemu hranu. V sredi to divno naravno lepote, veličastni ta prizor, ne pozabim ga nikdar!

In krasna ta zemlja je naša, slovenska zemlja in dobro, pobožno to ljudstvo je naše, slovensko ljudstvo! Pri tem spominu stisnem skoro nevedé svinčnik med prste in začnem zapisovati besede, ki mi jih srce narekuje. Ah, da bi mogel najti besede, s katerimi bi izrazil, kar čuti srce.

Sloga, naznanjenega po „Soči“ od dne 6. t. m. zaključeno je šolsko leto slov. deklishe dvorazrednice in slov. otroškega vrta z javno preskušnjo v soboto, dne 14. t. m.

Ob 8. uri brala se je v semeniški kapeli sv. maša, pri kateri so poleg nekaterih učenke iz drugega razreda, ki so menda tu v prvo nastopile javno v cerkvi kot — pevke.

Petje, pod voditeljstvom gdene nadučiteljice, vršilo se je razmeroma dobro; zlasti se je na konci sv. daritve lepo pela avstrijska himna.

Blizu 9. ure pričela se je skušnja in sicer najprej v I. razredu. — Pričujočega občinstva je bilo še dokaj obilo in mnogovrstno. Navzoči so bili nekateri naših slov. odličnjakov in rojakov, svetnega in duhovskega stanu; nekaj starišev šolskih otrok in še drugega, po večini ženskega občinstva. K nim je prištevati p. n. gg.: viteza dr. Tenklija, prodavnika društva „Sloga“, katero ta zavod donarno vzdržuje; monsignora Andr. Marušiča, častnega kanonika in radškofjskega šolskega nadzornika za ljudske šole gledé verouka; pesnika našega S. Gregorčiča; profesorja Kragelja in Spinčiča in vadiške učiteljice Merčino, Sivec in Poniža.

Po običajni uvodni molitvi vršil se je najprej izpit iz verouka. Odgovori, ki so jih dajale deklice na stavljena vprašanja, izmed katerih so bila nekatera precej težka, bili so ne le stvarni, ampak slovnično pravilni, kar nas je posebno za to veselilo, ker vemo, da je nekaterih učenk domači, občevalni jezik goriška poulična slovenščina.

Po polurnem izpraševanju iz verstva nastopi učiteljica gdena M. Jeglič ter izprašuje učenko iz ostalih predmetov. Dasi je bila šol. deca, ki je že po naravi — in to velja zlasti o deklicah — nekako plašna, valed prisotnosti tolikih gospodov in jej neznanih obrazov, vzemirjena in zbegana: odgovarjale so vendar učenke lepo in dolečno. K sklepn stopi na sredo šolske sobe mlado dekletce, učenka Wolf, ter deklamuje prav gladko in dokaj pravilno nalašč za to priliko sestavljeno pesem, koje tudi vsebina je splošno dopadala, celó pesniku Gregorčiču.

Naposled zapele so učenke še nekoje slovenske pesmice in s tem je bil izpit v I. razredu končan.

Preselili smo se vsi poslušatelji iz I. razreda v II., kjer se je nemudoma pričelo izpraševanje učenk tega razreda, po navadni pričetni molitvi tudi tu: najprej iz verstva. Za časa izpraševanja iz verouka izvolil je prevzeti ponujeno mu predsedništvo, kot knez nadškofjski šol. nadzornik za verouk, monsignor prof. Andr. Marušič, ki je bil ta dan menda v prvo v tem slov. zavodu pričujoč. Akoravno nismo strokovnjaki v ti stroki šolskih predmetov in nam je torej težko ali celo nemogoče primerno ocenjati za sluge č. g. kateheta, vendar svedoč vsakemu šolniku že množina in preciznost stavljenih vprašanj in tej usporedna natančnost podanih odgovorov v lepi slov. besedi, nenavadni napredek naših slov. deklet v verouku, v ti temeljni podlagi prave omike in kerščanske vzgoje.*)

Verouk sledil je kakor v I. razredu — izpit iz drugih šolskih predmetov: iz računstva,

*) Polit. društvo „Sloga“ mora č. g. kateheta hvaležno biti za njegovo požrtvovalnost ter hvaležno priznavati velike zasluge, ki jih ima ta gospod pri tej edini slovenski šoli v Gorici, in sicer že koj iz početka njenega obstanka. Op. Ur.

In ali je danes drugače? ali ti je danes sreča milejša, uživaš morda danes za svojo zvestobo zasluženo plačilo?

Vračajoč se sinoči že v poznem mraku iz bližnje vasice, došel sem starčka s težkim košem na hrbtu; ogovorim ga in kmalu sva se pogovarjala o marsičem. „Eh, slabi so časi, slabi“, pravi, „vidite, kako kmet propada in gre v nič. Slabe letine, davki, doklade, kdo si more izmisliti, za kaj vse, in ne rečem, sedanje ljudstvo pozna tudi marsikatero razvado, ki je niemo poznali; to vse nas vedno bolj nazaj potiska. Ali vse to bi se še nekako prebilo, ako bi se nam ne godilo toliko drugih krivic. Tožko je dandanes priti do pravice kmatu, ko se že vsak drugi čuti močnejšega od njega; z njim gospodari, ga odira, kakor mu drago. Tirja se vsak dan več od nas; pomisli pa nihče ne, nam boče li še ostala skorjica kruha, da svoj glad potolažimo. Pa, da bi nas kdo branil, potegnil se za nas! Ha, kdo bi se zmenil za ubožega trpina! Pod težo, ki nas tare, obnemoremo kmalu; ne vem, kaj mislijo, da bodo potem, ko boče kmet uničen.“

„Da, prav imaš, ubogi mož, res je; koliko je mož, ki bi čutili, zmenili se za naredovo gorje, ako se sami sili. So, ali le častne izjeme so, ki pa igrajo žalostno ulogo vpijočega v puščavi! Vse je le gola, umazana sebičnost, prokleti egoizem. Pregovor, da je Bog sam sebi najprej brado ustvaril, to je zanje, tega se diže! Pač, dokler narod potrebuje, joj, kako se iskajo, polna so jim usta narodnjaštva, kar vsiplje se z jezika. Ali to je le ostudno hlinjenje, njih narodnjaštvo jim je le sredstvo v dosego svojih ciljev; ko je pa ta dosežen, je narod njim — lanski sneg! Tako plačuje svet!

Zatorej pojdi, drago ljudstvo, tam v svetlišče in

branja, slovnično in zemljepisja. Izprašovala je gléna Jug, nadučiteljica in ob jednom voditeljica slov. dekl. šole. Čeprav so nas navdajale najboljše nade o dobrem napredovanju slov. naše dvorazrednice ter so nas prav te vesele nade privede k konecletni preskušnji — vendar je dejanska izvršitev preskušnje, osobito v tem II. razredu, daleč presejala vse naše, če tudi najboljše misli in upe. Odgovarjale so naše mlade Slovenke tako gladko, natančno in v lepi slovenščini na vsa, tudi najtežja vprašanja, da se nam je veselje kar na stečaj širilo srce ter nas navdajal nek ponos nad tolikim napredkom učenk, da smo po tilhem, bolj med seboj, čestitali društvu „Sloga“, da je privabilo na ta, za našo prihodnost velevažen zavod tako spratno kakor vztrajno učiteljsko moč, ki ume v trku kratkega šol. leta dovesti našo slovensko deklishe do tolike duševne zrelosti in izobrazbenosti! Okrajni šol. nadzornik za ljudske in meščanske šole, g. Culot, ki je vsled dave obljube, za kake pol ure prišel nadzorovaje poslušat predavanje oziroma izpraševanje slovenskih učenk, izrazil se je, in to tedaj že opetovalno, jako pohvalno o vrlim napredku slov. dekl. šole, zlasti tega II. razreda. Istega menja in prepričanja so bili in so oni gg. šolniki, ki so kot dobrodošli gostje poslušali gladke in slovnično pravilne odgovore naših deklic iz vseh učnih predmetov, takó, da neki pričujoč gospod se ni obstavljal javno trditi, da je gotovo veliko učencev srednjih šol ki bi no pogodili takó brezpomolno in gladko vočine onih vprašanj zlasti o zemljepisu in krajeznanstvu našega gorja, kakor so pogodile ta vprašanja učenke tega drugega razreda.

Škoda, da nam časa premanjkuje in nam tudi sicer g. „Soča“ urednik ne more v svojem listu dati toliko prostora, da bi mogli vsaj nekoliko, če že ne dostojno, opisati izpraševanje iz vseh navedenih predmetov! Iz tega malega pa, kar smo tu — resnici na ljubo, torej stvari n kakor ne pretiraje — obče omenili, si lahko vsak, tudi kdor ni bil pri konecletnem izpitu navzoč in mu je na sreci naša slov. mladež, si lahko misli in naj bode uvorjen, da naša deklishe šola vrlo dobro napreduje in da je, skozi in skozi izgledna šola, ki torej ne potrebuje nikoga priporočila — priporočila se sama. Po doverženem izpraševanju pristopi k mizi učenka Štresar ter deklamuje prijetno in milo pesem, primerno času in kraju, ki je tudi bila za ta d. godek nalašč sestavljena. Pohvalili so nežno deklamatorko vsi poslušatelji javno in jako srčno.

Med izpraševanjem ogledovali smo risanke in druge knjižice učenk, vse čedne in pravilno; dopadale so nam zlasti lepopsne vaje; to je res le popis. Tudi mnogovrstna ročna dela, ki so bila v obeh razredih jako okusno na dveh mizah razstavljena, spridučejo o izglednem napredovanju slovenskih deklic tudi v ti stroki šolskih ved.

Enajsta ura je bila pretekla, trebalo je torej skleniti ter se podati k preskušnji v otroški vrt, kjer podučuje gdč. P. Leban in so otroci že nosterpno čakali nas, da tudi ti pokažejo, kaj so se lepega in koristnega naučili. Odpoje se zato nekatero mične pesmice in poslovi smo se od II. razreda. Po našem odhodu delila so se pri lrim učenkami mala darila.

Skušnja rosnih junakov in junakinj v otroškem vrtu nas je za to zanimala, ker se nam je zdelo vse novo, kar smo videli in slišali. Čudili smo se, kako

toliko krat že izrečeno molitev do Vsemogočnega zopet gorče ponovi, naj bi se oblačno, temno obzorje, ki se od nekđaj nad teboj razponja, vendar zjasnilo, naj bi ti končno zasijalo solnce sreče!

Tam v daljavi prikazal se je črno-rumen voz in se lahno ziblje po gladkej cesti, gori ob Soči. Poštni voz je to, ki nam prinaša vesela in tužna poročila, radovednožem pa marsikatero novice. Kmalu so bode na tiskanem papirju hlastno čitalo, kako tam doli na jugu oholi Milan, drugi tu Brankovič svojega naroda, svojo soprogo — kraljico po nedolžnem pregenja in pod, da bode laže svoje pustolovno in razkošno življenje nadaljeval; kako se v daljnjej Francoskej generali in ministri streljajo v dvobojih, prvi baje zato, ker bi bil rad kaj „več“, drugi pa, ker se boji, da ga prvi s sedeža potisne in bi mu šla menda trda za vsakdanji kruh. Čita se tudi, kako se ta in časa dama v toplicah dolgočasni, kako nevarno jej je zbolel jedini nje ljubček, mali psiček; natančno je tudi popisn recept najslavnejšega zdravnika, ki je bil k božju-psičku brzojavno poklican, ki pa ob jednom i i malega muca, ki se je tako prehladil, da zadnje čohi ta mijav srček niti očesa ni zatasil. In take stvari, čitajo se navadno s slastjo, imenujejo se pikantne. Čita se tudi, da se je ta ali oni pri težkem delu za vsakdanji košček kruha ponerečil, zapustil ženo in dečo-sirote, da je temu in onemu stroj v tovarni odtrgal roko, nogo, ki bode vselej nesrečnej, da je mati, ki pomanjkanja trpeče dece ni mogla več prenašati, iskala v valovih tolažbe, in več tacih. srce pretresujoč h rečij. Moj Bog, kaka so ta nasprotja! Ali take stvari malo koga zanimajo, kdo naj to čita!

Na uri v zvonku pomaknil se je kazalec visoko gori, hiteti moram doli — in naprej z narodom! B.

je m goče tako majhno otroke naučiti toliko lepih rečij. To niso več otroče reči. Razni odgovori na stavljena vprašanja, petje, igre itd. dopadale nam je celó. Tudi za sklep izpita v otroškem vrtu bila je zložena posebna pesmica, katero je razmeroma prav dobro deklamovala hčerka goriških roditeljev, kateri jo pridno pošiljajo v otroški vrt.*)

Predno smo se razšli, povabi g. vitez dr. Tenkli učiti, osobje, t. j. vse tri gospodične učiteljice v I. razred ter jim javlja kot predsednik pol. društva „Sloga“ v imenu tega društva svojo zadovoljnost za dober vpeh in napredek slovenske deklishe dvorazrednice in z njo združenega otroškega vrta ter dostavlja nadejo, da bodo gospodične tudi nadalje z isto skrbjo in požrtvovalnostjo opravljale dola svojega posla. Posebno je priporočal šolo in vrt gospici voditeljici Mariji Jug, pohvalno priznavajoč zdani napredek šole in vrta.

Tudi mi čestitamo iz sreca gospicam učiteljicam, p sebej gdč. voditeljici! Čestitamo društvu „Sloga“, da ima tako izgledno šolo; le pravico javnosti naj poskrbi! Čestitamo učenkam, ki so se toliko lepih nauk in zlatih resnic naučilo. Čestitamo slednjic roditeljem, da pošiljajo svojo dečo v to šolo ali vrt. Naj bi jih le še drugi posnemali! Kajti, poleg navadnih šolskih predmetov naučijo se tu naše deklice, kakor smo se sami prepričali, lepe, čiste slovenske, sv. jega maternege jezika, ki je gotovo vsakemu Slovenceu in Slovenki nad vse drugo ljub in drag, ako mu je lastna mati ljuba in draga.

Tu se učimo — dejala je ena izmed deklamatork, če smo se prav zapamtili —

Tu se učimo roznih ved,
Učimo v svoje m so jezici,
Postanemo da iz deklet
Ženč slovenske kdaj v resnici!

M.

Od Lijaka v goriški okolici. „Soča“ je pred dvema letoma sporočala, da je predsednik društva „Sloga“ v društveni seji ogovoril vladinega zastopnika, ali misli ista odpraviti stermi klane na hrib pri Ajševici. Vladin zastopnik je na to odgovoril, da se za to delajo priprave. Občinstvo je ta odgovor tolmáčilo tako, la se državna cesta na Ajševici proloži iz strmine v panovčovo dolino, ki se razprostira med hribom, po kateroga stermi ni je sedanja zderča ceste, in med nasprotni m zahodni m hribom v Panovcu. A vlada je stvar drugače raztolmačila in zasukala. Namesto narediti cesto po omenjeni dolini v Panovcu in za vselej odpraviti vožno iz stermine, napravlja se sedaj tamkaj klude in rajde na hrib. Cesta po dolini v Panovcu bila bi položna, brez grap, ovinkov in derč; vglajala bi vsestranske in da se izpejlat: brez večjih težav; bila bi tudi dosti krajša od sključene čoz Ajševico in bila bi zavetna. Iz tih in onakih ozirov bi e. k. gojzdni urad cesti skozi Panovec gotavo ne nasprotoval. Upamo torej, da se še nekoliko bolje pregleda in preudari, kod bi se ta cesta najpripravnejše izpeljala, da ne bo v poznejih letih zopet stroškov z novo izpeljavo.

Politični razgled.

Ko politika miruje, razvijajo se v naši državi vojaške zadeve prav čvrsto na vse strani. Presvetli cesar, nadvojvoda cesarevič, nadvojvoda Albreht in drugi člani presijajne vladarske hiše udeležujejo se in se bodo udeleževali velikih vojaških vaj po načrtih, ki so većinom že natančno dodelani. Veliko pisarij in govorenja je uročilo najvišje cesarsko pismo, s katerim je postavljen zunaj dejanske službe poveljnik tretjega armadnega kora, to je vojaštva na Stajerskem, Kranjskem, Koroškem in Primorskem, feldcajgmajster baron Kuhn. O tem generalu, navadah in raznih razmerah pišejo se najraznovrstnejše reči, o katerih je težko v vsakem oziru prav soditi. Zdi se, da pri raznih listih upliva na opisovanje dejanskih razmer prav mnogo njih politično stališče. Vojaška uprava tudi letos ni pozabila vojaka; izumila mu je nov telečnjak in nove pasove, s katerimi se bo privezoval. Dotični stroški bodo razvidni pri bodočem zasedanji delegacij.

Vojaške kroge zadene letos posebna milost vsled štiridesetletnega vladanja Nj. Vel. Kakor listi pripovedujejo, vršilo se bo letos jako veliko imenovanj in sicer v treh rokih: 18. avgusta na rojstni dan Nj. Vel.; meseca novembra, kakor navadno; in 2. decembra, ko izpolni presvitli cesar 40. leto vladarstva. Razen

*) Ako so nam pesreči, do zdaj so nam ni, da vdobimo te tri pesmice, utegnemo jih objaviti; dadó se drugje ob enakih prilikah porabiti. Op. Ur.

barona Kuhna, odstopijo menda še 3 ali 4 najvišji-poveljniki. Vsa mesta, ki se izpraznijo, ali ki so še prazna po vojnem načrtu, se imajo napolniti po novih imenovanjih, tako da bi se vršilo nekako splošno povišanje v mestih in plačih.

Naučni minister vitez Gauč daje tudi letos obilno prilik raznim govoricam. Za ljubljansko gimnazijo je bil odredil lansko leto, da v I. razreda ne smeta biti več ko dva slovenska oddelka, vsak s 60 učenci, da učenci, ki bi se oglasili, ko je to število doseženo, se imajo zavrniti. Naše brate Kranjce to jako skrbi, ker če ostane ukaz v veljavi, bo premnogim dijakom zaprta pot v gimnazijo, in to tim bolj, ker je gimnazija v Kranji razpuščena, med tem ko ona v Kočevji (nemški) še živi. O slovenskih paralelkah po drugih gimnazijah je zopet vse tiho. Zadnje dnij se je spet govorilo, da minister Gauč pojde po poti svojih prednikov in da njegovo mesto zasede grof Schönborn v Brnu. Če tudi ni posebne gotovosti za tako vest, vendar se ne dá tajiti, da minister ne stoji več tako trdno ko nekdanj.

Naši zavezniki, Prusi, so jako zadovoljni, da je bil njih kralj, iziroma nemški cesar Viljelm II tako slovesno sprejet na slovenskih ruskih tleh, ter se nič ne brigajo za pest, katero stiska kak madjarski zagrizenec radi tega — v žepu, ker v javnost si niti ti ljudje ne upajo.

Kako popularna je Avstrija pri Bavarcih vsled starih sporočil, ki so se tam ohranila, kaže nam to, da avstrijska vojaška godba polka št. 4 Hoch- und Deutschmeister, ki je bila dobila dovoljenje, da je o slovesni priliki svirala v Monakovem, glavnem mestu bavarskem, je sprejmala ves čas svojega ondašnjega bivanja in pri vsaki priliki najsrčneje ovacije in čestitke od strani bavarskega sprebivalstva, ki se je kar trlo pri vsakem koncertu, pri katerem so našinci godli. Po dve uri pred začetkom bili so razprodani že vsi sedeži. Kapelnika so kar na rokah nosili.

Rusija je končala slavnostne dni ter pokazala nemškemu cesarju svoje zaklade in topove, ki so obudovanja vredni pomnožini in po urnosti mužikov. Po najnovejšem pravu nemških učenjakov velja vsak top za enega jurista in pokanje topov za juridičen izpit in razpravo, po kateri sledi razsodba. V modernem pravoslovju so se Rusi od Prusov veliko naučili. Ob enem se pogaja Rusija z rimsko stolico, da bi se uredile verske zadeve katolikov v Rusiji. Vse kaže, da izhod in zahod se približata na podlagi katolicizma. Tega se nekateri „katoliški“ politiki strašansko bojé. Nemški cesar je zapustil jako zadovoljen rusko ozemlje ter obišče domov gredé tudi Švedijo in Dansko.

Italijanski kralj Humbert ni prav trdnega zdravja; včasih ga prime nekaka omedlevica. Tudi te dni so bili listi nekaj takega razglasili, a potem spet preklicali, ker jim je bilo dano prepričanje, da ne gre take reči raznašati med svet.

Naš prijatelj in zaveznik, Ferdinand Koburški v Bolgariji, imel je neke sitnosti s svojim prvim ministrom Štambulovom in že se je mislilo, da pojde do resnega razpora; ali zadnje vesti naznanjajo, da se je vihar polegel. Za kako dolgo, ne pové nobena pratka.

Kralj Milan je brez kraljice in misli, kaj je storil in kaj bi storil. Dober svet je drag in do zdaj še neznan. Ko bo kaj gotovega, pa sporočimo.

Boulanger, francoski general, je zgaobil mnogo svoje slave pri raznih listih, odkar je bil ranjen v dvoboji. Najbrže pa gloda še kaj drugega na njegovi veljavi.

Domače in razne vesti.

Državno pravdnistvo zasleglo je naš včerašnji list zaradi dopisa iz Bid, ki toži, da je okr. š. svet poslal v Dolence učitelja, koji ne ume ne slovenskega niti furlanskega jezika.

Raznaša se vest, in tudi v uradnem listu bila je kot govorica brati, da tukajšnje italijansko podporno društvo blagoslovi v kratkem slovesno svojo društveno zastavo. Ako je to res, potem pač ni dvomiti, da debi tudi slovensko bralno in podporno društvo dovoljenje, ki se mu je už. o etovano odbilo. Ko izvemo kaj zanesljivega o tem, hočemo sporočiti svojim p. n. gg. čitateljem.

Njegovo Veličanstvo presvetli cesar daroval je odboru za morske kopeli na Gradu otoku, kakor druga leta, tako tudi letos 300 gl. a. v. Izvratni vspehi, katere imajo te kopeli za škrofulozne in ratične otroke in odrasle, priporočajo jih vsako leto bolje in velikodušni darovi Nj. Vel. in drugih članov vladajoče luže omogočujejo, da se lahko vsako leto več bolnih sprejema v to prekorsno napravo.

Deželni glavar kranjski grof Thurn umrl je pretekli ponedeljek v Radovljici. Imel je še le 52 let. Bil je gotovo blaga plemenita duša, ker — da si je bil grof in se strašno zagrizenimi nemčurji obdan, vendar ni sovražil slovenskega rodu. Boga naj vživa!

† Dr. Anton Rojic umrl je 21. dne t. m. na svojem domu v Cerknem. Ze kot dijak v Gorici je kazal nenavadno bister um, a bil je tudi duhovit in temeljit pravnik. Služboval je kot koncipient v Ljubljani pri dr. Sajevidu. Bolchal je že več let za slabimi plučami. Zapustil je vdovo z mladoletnim sinom, ki je baje v 7. gimnazijalki — R. I. P.

Franc Marzini, posestnik in mestni starašina, dobil je sedem rekurzov v raznih zadevah proti mostnemu starašinstvu. Ker je letos zopet sam postal mestni starašina in je glasoval za znanih 30.000 gl. za krasno in čvrsto vodo Kronberško, našlo se je nič manj ko 53 meščanov volilcev, ki so ga hoteli posnemati v pritožbah z nado najboljšega vspeha; zato so vložili na visoki deželni odbor pritožbo zoper sklep, ki zadeva imenovanih 30.000 gl. Ali do zdaj niso imeli sreče, kajti deželni odbor je pritožbo zavrnil ter potrdil sklep mestnega starašinstva. Tu li bodoči župan goriški je bil sestavil pritožbo proti postavnosti omenjega sklepa; a propadel jo, kakor oni. V tom je hvalo vreden, da vsaj zdaj miruje, med tem ko 53 orica se je obrnila na upravno sodišče, kakor je delal g. Fr. Marzini. Ali tudi z enakim vspehom, bomo videli.

Dolencev spomenik razkrili so preteklo nedeljo na tržaškem pokopališču jako slovesno. Sešlo se je bilo k temu mnogo ljudi va. Slavnostni govor g. M. Mandič je naredil na nazoče jako globok utis. Ker je bil ranjki Viktor Dolenc nekdanj urednik našega lista in tudi v Gorici silno požrtvovalen za narod, podamo našim čitateljem nekoliko vrstic iz M. govora in opišemo Dolencev spomenik. Gospod M. je rekel med drugim:

Govoriti bi ti mogel, narod moj! na dolgo in široko o velikih zaslugah dragega našega pokojnika, o njegovih krepostih in vrlosti, ali tega ni mi treba, ker sem popolnoma prepričan, da je njegovo plodnosno delovanje v političnem in socialnem življenju nam vsem še v živem spominu in da se ta spomin nikoli iz naših src ne izbrise. Da, gospoda in prijatelji, prepričan sem, da bodo časa zob poprej ta trdi kamen zrušil v prah, kakor izbrisal njegov spomin iz naše pameti. Da, spomin na našega pokojnika je in ostane neizbrisljiv, a spomenik njegov bode izročeval rod rodu kakor narodno relikvijo.

Mili narod! Spomeniki velikanih vseh omikanih narodov izročajo se v varstvo in pohrambo društvom ali oblastinjam. Ali vprašam Vas pričujoče, kema izrotimo mi v varstvo to našo svetinjo? Komu bi izročili v varstvo kamen, ki pokriva kosti dike našega naroda? Morda oblastinji, katera zapoveduje tukaj na tem svetem mestu, našim liberalnim (!?) gospodarjem, katero sta maščevanje in strast tako zaslepila, da svojim narodnim nasprotnikom niti v grobu ne morejo odpustiti, jih celo še preko groba proganjajo? Največim našim narodnim nasprotnikom da izročimo kar je nam najmilejšega? da izročimo v varstvo spomenik ta njim, ki nam ne dovoljujejo niti tega, da pokojne naše velikane dostojno počastimo? Ne, nikakor in nikdar! To, kar se ne bi zgodilo nikjer na omikanem svetu, da, celo ne moj aurovimi narodi, to se je zgodilo nam Slovanom v Trstu. To, kar je dovoljeno tu vsakemu državljanu, celo vsakemu ptujcu, kristjanu in poganu, to ni dovoljeno nam Slovanom, katoličanom in avstrijskim državljanom. Da govorim istinito, da ne pretiram, stopite bližje pred to belo ploščo, ki je bila namenjena nositi primeren napis nešemu rodoljubi, ali plošča morala je ostati čista, kajti naši liberalni gospodarji napisu niso dovolili! Ta plošča ne sme pričati svetu, da počiva tukaj Slovan, naš narodni velikan. Ali, čemu bi si kvarili sedanji svečani trenotek z enakimi spomini ljudske nepravice? Zadušimo vsaj za sedaj sveto jezo in zdihoimo iz globočine ranjenega srca: „Vsaka sila da vremena, le Bog do vekomaj!“

Komu tedaj izročiti to narodno svetinjo? Nikomur drugemu, kakor tebi narod moj, izročam jo v

imenu odbora v blago varstvo in obrambo, prošé te vroče, da je nikdar ne pozabiš, da jo vedno obiskuješ, jo čuvaš kakor svoje oko! V tvojih bedah in nevoljah, narod moj, hodočasti ni to sveto mesto in tukaj moli za blagi počitek, za večni mir in pokoj Tvojega prvobornika; prosi ga tudi, da se iz nebeskih višav ozre na nevoljni in zatirani naš narod, da posreduje pri Vsevišnjemu, da uže enkrat prestanojo večne njegove muke in terpinčenje.

Konečno obračan se k tebi, mili drug in pobratim, prošé Te, da se ozreš tudi na Tvojo zapuščeno udovo, na bedne Tvoje sirote in na celi naš narod, v kateroga imenu Ti kličem iz tožnega srca: „Slava! Večna Ti slava!“

Občinstvo je zamočkljivo glasom zaklicalo „Slava!“ ter vileti je bilo na vseh obrazih globoki vtis lepega govora. Peveci so zapeli šo krasno nadgrobnico „Nad zvezdami“, in žalujoče občinstvo se je polagoma in tiho razšlo.

Spomenik je iztesan v obliki sarkofaga v romanskem slogu iz dveh vrsti domačega belega marmorja. Nad vznožjem je okolo sarkofaga proga krasnega črnega kamena, nad vzvišanem zgledu stoji plamteča ceneralia z pozlačenim plamenom. Na vznožji je vdolana bela štiriogla plošča, namenjena za napis, nad ploščo pa je v medeljonu v kovini izdelan kip pokojnega v bas-reliefu v naravni velikosti. Vse delo je točno izvršeno po jako originalnem načrtu, in med brezštevilnimi bogatimi spomeniki na tržaških pokopališčih iskalo bi se zaman enacega. Osobito nam vgaja plamteča ceneralia, kajti govori nam živo, da se pokojnega duh dviga iz pepela tor bdi vedno med nami.

O priliki razkritja okrasil so je spomenih z raznimi primernimi rastlinami in položili so domoljubi prekrasne vence na gomilo.

Jožef Kobal s Ponikev, sedmošolec, izvrsten dijak, izgleden mladenič, je dne 23. t. m. po dolgi in mučni bolezni okrepan se sv. sakramenti mirno v Gospodu zaspal. Priporoča se gimnazijskim dijakom, posebno malosemeniškim tovarišem v molitev in blag spomin. Ranjki je bil nečak pr-rano umrlega dekana Št. Peterskega, Petra Kobala in odličon dijak v vseh strokah, posebno pa v jezikoslovju, imenom v slovenski pisavi. Vsi, ki so ga poznali, bodo po pravici žalovali po njem; a velika zguba zadela je tudi narod slovenski, ki bi bil dočakal še marsikaj lepega in dobrega od ranjkega Jožeta, ako bi mu bil Bog še dalje življenje pustil. Naj v miru počiva in njegov duh naj vživa Boga, o katerem je tako rad razmišljeval.

Poletni hlad in še kaj. Njegovega Veličanstva namestnik za Trst in Primorje, vzvišeni gospod Sisinij baron Pretis, šel je tudi letos iz zdravstvenih ozirov na daljši odpuat, katerega uživa po navadi prejšnjih let na gorenjem Štajerskem v Aussae-u. Predsednik e. k. deželne nadsodnije v Trstu dr. Josip Defacis šel je na hlad v Celjsko okolico na spodnjem Štajerskem. Sploh je štajerska dežela v tem srečna, da dobiva v poletnem času radi podnebja in zdravih studencev mnogo tujcev, ki ji donajajo veliko denara. Dežela to pozna; zato streže tujcem, kolikor jej je mogoče. Tega se žalibog ni še navadila Gorica, ki z razposajenim vedenjem nekaterih svojih zapekljanih sinov podi tujce iz mesta, kateremu so bili v veliko gnotno korist. Nekateri goriški neporedneži so tako zagrizeni nacionaloi, da bi po svoji izjavi rajši videli Gerico opustošeno nego da bi se v nji ukoreninil živelj, ki ni njih mišljenja.

Učiteljsko društvo za goriški okraj bode zborovalo 2. dne avgusta t. l. v Senpetru pri Gorici točno ob 9. uri dopoldne v šolskej sobi. K obilni udeležitvi vabi ODBOR.

Avstrijski vojaški begunci. Rimski list „Diritto“ javlja, da je pred par tedni pribežalo iz avstrijske mornarice v blaženo Italijo enajst vojakov „beguncev“, a jeden od pešcev in da so to „Istrani“, pa da jih je avstrijsko žandarstvo zasledovalo. — No, mi bi radi znali — pravi „Naša Sloga“, — da li so ti begunci slovanske ali „neodrešene“ krvi — tega ne povejo. Toda, saj vemo, da avstrijskih „neodrešencov“ vsako leto na stotine vrže pod noge prisego avstrijski zastavi ter pobegne v blaženo zemljo na oni strani velike luže, kjer jih vsprejmo z odprtimi rokami kot „narodne mučenike“; v nadomestilo teh pa živi v samem Trstu kakih 16.000 italijanskih podanikov, ki jedó naš kruh ter uživajo več prostosti — (vse!), kakor pa verni tržaški Slovenci, kateri si še jedne slovenske šole ne morejo zbojevati. Bodočnost se bo maščevala!

Študije so jako drage, posebno odkar je naučni minister ekscolenca Gauč povišal šolnino na vseh srednjih šolah avstrijskega cesarstva. To vé prav dobro tudi inženir Comelli, kateremu so goriški uradni listi in mestnega urada privrženci hvalo peli, dokler ni bil sprejet v začasno mestno službo, da bi Goričane učil, kako bi lahko prišli do cene in dobre vode. Inženir rojak, ki posvečuje svoje moči svoji blaginji v Italiji, dobil je od goriškega mesta nenavadno nagrado za svoje študije o tem, kako bi se

napeljala v Gorico najboljša pitna voda. Ali to, kar je dobil, mu ne zadostuje; poslal je slavnemu mestnemu županstvu račun, v katerem zahteva za 62 dnij svojih študij nič manj nego 1860 gl., to je 30 gl. na dan. Mestno štabarstvo je odgovorilo v zadnji seji na to zahtevo, da ako je Comelli študiral še posebe 62 dnij o gorški bodoči vodi, je delal to brez naloga od strani mesta, in da radi tega se mu zahtevani znesek ne more izplačati. Samo dr. Venuti, bodoči župan gorški, se je Comelli-ja usmilil ter priporočal, naj se zahteva, da natančno razloži svoja naročila in svojo pravico do morebitne nagrade. Uradni list izjavil se je v popolnem soglasju z bodočim županom.

Mrtvega iz Soče izlekli so preteklo soboto v Stračicah nekoga 14letnega fanta iz Brd, kojega so stariši o času zrelih črešenj izgubili. Truplo je bilo že zelo gnilo. Na hrbtu sta se mu poznali dve, spre-
daj pa ena rana, kakor bi bil uboden.

Iz Istre dobajta nam čedalje več veselih novic. Ko so pred letom dobili Hrvati prvič v roke občino Pazin, (ki je skula poprej za „iredentovsko“), prosili so, da bi se ustanovila v Pazinu tudi hrvaška šola. 28. junija je vlada vendar zapovedala, da naj se poizve o tem želja pazinskega prebivalstva. Izpraševal je sam okrajni glavar Sunzig in od 77 očetov izjavilo se je 51 za hrvaško, a le 26 za laško šolo. Odslej bode torej tudi hrvaška šola v Pazinu. Vsako pridobitev moramo si izbojevati z velikim naporom. Od mnogih večih občin, katere so hrvati prvič dobili v roke ter Lahe potisnili v kot, je tudi občina Motoven, kjer je bil 14. pr. m. prvi voljen hrvaški župan z vsi podžupani. — V Tinjanu pa so Hrvati že v prošlem decembru zmagali pri občinskih volitvah; a laška stranka uložila je rokurs, češ da se godi krivica, če ne gospodujejo oni.

Srbskega prestolonaslednika vzeli so kraljici Nataliji v Wiesbadenu na Nemškem. Prejšnji četrtek zvečer je naznanil redarstveni predsednik wiesbadenski kraljici Nataliji, da bo v petek zjutraj če treba siloma izročil kraljeviča srbskim odposlan-
cem. Kraljica je protestovala zoper silovitosti, a dostavila je, da se bo udala kruti sili. Potem je povedala Aleksandru, da mora drugo jutro odpotovati. Prestolonaslednik je zajokal, rekoč: „Grem že v Belgrad, a ti, moja mati, moraš iti z menoj.“ Potem je šel spat. Bilo je v petek zjutraj — kraljica je ravno odzajtrkovala — tu so se odprla vrata v salon ter se je prikazal predsednik z mnogimi oboroženimi redarji. Prišel se je nastopal dvogovor: Predsednik: „Veličanstvo, čas odhoda je prišel.“ — Kraljica: „Pritožiti se moram, da pride redarstvo v moje stanovanje, ko sem se vendar izjavila, da se ne ustavljam.“ — Predsednik: „Ravnaj se po višjem ukazu.“ — Kraljica: „Se je dve uri časa, kajti vlak se odpelje še-le opoludne.“ — Predsednik: „Obzalu-
lujem, a prestolonaslednika moram takoj vzeti sboj.“ — Kraljica: „Spremila ga bom na kolodvor.“ — Predsednik: „Tega ne smem dovoliti; naročilo se mi je marveč strogo, da veličanstvo ne sme zapustiti vile pet ur.“ — Kraljica: „V navzočnosti redarjev tedaj, s kojim ste me prej iznenadili, kakor sem se nadejala, moram se posloviti od svojega otroka?“ — Policijski predsednik je na to molčal. Tu je zateptal ob tla z nogama kraljevič, ki je bil pri tem razgo-
voru navzoč, rekoč: „To je razžaljenje in sramota, nikedar v svojem življenju ne bom več stopil na nemška tla.“ — Ko je videla kraljica, da se ne dá omečitati predsednik, poslovala se je ganljivo od svojega sina. Oba sta pretakala britke solze; kraljica ga je zopet in zopet pritisnila na svoje nžaljeno ma-
terino srce ter ga poljubovala. Tuga zaprla jej je glas, nit besedice ni mogla izpregovoriti. V tem pretresujočem trenutku začel se je zopet suboparni glas predsednikov: „Veličanstvo, opozoriti Vas moram na svoj ukaz.“ Tu je Natalija zadržipot poljubila svojega sina, ki je koj potem odšel v spremstvu redarjev na kolodvor. Kraljica je stala pri oknu ter jokaje migala v slovo svojemu otroku, ki se je ro-
snim očesom oziral nazaj proti vili.

Kupčija postaja čedalje važnejša za človeški rod. O nji bomo sicer pisali pozneje obširnejši članek, a ker se ravnokar razhaja po deželi mnogo naših rodoljubov, opozorimo jih, naj pouče naše ljudi kjer koli morejo, kako važen je za nas Slovence rek: „Svoji k svojim.“ Naš narod je bil vedno kmetijsk in kmetovalci bili so nekaj najimovitejše ljudstvo. A dan danes ni več tako — kmetijske pridelke iz-
podrinili so tovarniški izdelki in tako so postali tovarnarji in kupčevalci s tovarniškimi izdelki najimovitejši stan; vse tmetje prešlo je v roke tovarnar-
jev in kupčevalcev. Oprjeti ne moramo tudi Slo-
venč kupčije potem pa tovarništva, da ne poginemo. Oslabeli smo sicer že hudo za taka podjetja, a ome-
mogli še nižno; treba nam je le resue volje in prave vzajemnosti, pa kmalu pridobimo nazaj denar, ki nam so ga ptujci s kupčijo in tovarnami izvili iz rok, da se zdaj z njim tako mogočno ponašajo nad nami. Kdor je med nami, bodi si v mestu ali na de-

želi, živi po večjem od nas. Bodi si trgovec ali roko-
delec, odvetnik ali zdravnik, ni mu mogoče 10 let obstati, ako mu Slovenci popolnoma obrnemo hrbot. Čimu tedaj zahajamo Slovenci k njim in si gojimo gade v nedru. O, dokler bomo Slovenci tako nepre-
vidni, da nas bodo smrti naši sovražniki s par kraj-
carji nižje cene k sebi zvaljali, tako dolgo ostanemo reveži, brez zaslombe! Ne glejmo se, če damo narod-
njaku par krajcarjev v č nego našemu nasprotniku; saj jih damo našemu šlovku, našemu prijatelju, ki podpira z njim naše ljudi, naša podjetja in naša društva, v katera pridejo naši bratje; oni trosijo od nas pridobljeni denar zopet za nas, a nasprotniki naši trosijo od nas izvabljene solde v našo pogubo za „pro patrijo“ in za ljudi, ki nam nagajajo, naspro-
tujejo in škodujejo. Sami med sabo se moramo podpirati, ako se hočemo okrepiti, da bomo mogli drug drugemu pomagati! Nikar ne porajtajmo na to, da nam naši nasprotniki vse njih ponudbe ugodnejše narejajo nego naši ljudje, to je le vada, s katero nas morajo ob svojem sovraštvu še k sebi zvaljati. Dok-
kler za tako vabo hodimo, nas res zmorejo naši nas-
protniki vsled gostejega zasluzka nekoliko ceneje po-
strezati nego naši redkoje obiskovani narodnjaki. Prav s tem tudi naše podjetnike vkončujejo — to moramo vsaj sprevideti! Oprimo se stanovitno tedaj gosla: „Svoji k svojim,“ pa bode kmalu vse boljše za narodni napredek! Nikar ne bodimo tako nepre-
vidni, da bi z eno roko podpirali družbo s. Cirila in Metoda, z drugo pa „pro patrijine“ založnike. A ko še tako trosimo denar za družbo sv. Ci-
rila in Metoda in druge narodne dru-
štva, niso vstani rešiti nam Gorice; če pa stanovitno zahajamo „svoji k svo-
jim,“ bodo v 10. letih tudi pri magi-
stratu, pisali ravno tako radi sloven-
ski kot laški.

Treba je tedaj na deželi resnega in živega pri-
poročevanja, da zahajajo naši ljudje v mestu po po-
trebno le k svojim ljudem. Ako pa bi se kateri tmo glavi razpredajalec na deželi ne hotel ravnati po naš-
em nasvetu, obrnilo mu hrbet in priskrbimo si dru-
zega razprodajalca, pa se kmalu iznobimo vseh so-
vragov. Meto pomoz Bog!

(„Pro patrija“) iredentovsko društvo, ki ima med južnimi Tirolci, Primorci in Istriani prav tisto nalogo, kakor „šulferajn“ med nami, hotelo je iz Tridenta poslati svoja zastopnike k vseučilišni slavnosti v Bologno, pa mu je rakano avstrijska vlada — c. kr. namestniški oddelček v Tridentu — prepo-
vedala. Zaradi tega se je društva pritožilo oa mini-
sterstvo notranjih zadev; ministerstvo pa je pritožbo zavrnulo. Kakor sedaj laški listi iz Trsta poročajo, vložilo bo društvo pritožbo pri državnem sodišči. — Naj jo le, menda tudi onli ne bodo iredente pod-
pirali in ji potuhe dajali.

Sl.

Čehi se če daljo bolj zanimajo za nas Slovence. Obiskati nas nameravajo zopet češki „Sokolci“ in priredijo poseben vlak, da pridejo za 8. in 9. dan sept. k 25. letnici ljubljanskega „Sokola.“ — V bratski ljubezni razodeva se njih višja omika.

Razkaz koroških žganjarjev je izdala de-
želna vlada. Številko tega razkaza kažejo jako žalostno stanje in slabo upanje na boljšo bodočnost koroškega prebivalstva. Po tem razkazu se popije na Koroškem v letu povprek na vsako glavo 20 litrov žganja; če pa se odračuni oroke in take, ki žganja ne pijo, pride gotovo na vsakega 40 litrov na leto.

V vsaj koroški je 1574 možkih in 416 žensk, ki so vsaki dan pijane. Našteto je tudi koliko ljudi pride zaradi žganja v revščino in beraštvo; koliko jih zboli in znori ali se sami vmore. Žganje je tisti strašni davek, ki vkonča promoženje in življenje; tega naj se ogibijo kakor smertnega sovražnika, kdor kaj časa, živeti ob svojem premoženju!

„Vrtnarstvo s posebnim ozirom na obdelovanje in oskrbovanje šolskih vrtov“ — pravi se lični knjigi, katero je spisal g. Gustav Pirc, tajnik c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani. Knjiga ima 147 strani in 180 podob; velja pa s pošto vred 1 gl. 10 kr.

Stritarjevih zbranih spisov izšel je 58 snopič.

Prisojeno je nekemu ljubljanskemu postopa-
ču 13 mesecev ječe, ker je med litanijami v cerkvi prižgal smodko. Tako je prav. Kdor ne misli v cerkvi najvišemu bitju Bogu spodobne časti skazovati, naj gre raje v kako brezno. Obsojali naj bi vsaj na par mesecev v ječo tudi tiste, ki v cerkvi tabak zvedijo (čikajo) in duhaj (snofajo) ter se pogovarjajo in vrto, kot na semaju.

Državnih služabnikov je v naši državi brez Ogorske in Hrvatske: 35.000 uradnikov, 4864 pisarjev, 14.296 služabnikov, 524 letniških paznikov; 7178 financarjev, 4000 redarjev (policajev), 2134 profesorjev. Plače dobijo ti 48 milijonov gl.

Novo banko hočejo napraviti v Avstriji ne kte-
rifrancoski bogataši ki se bo lotila raznih podjetij. Denarja prinesejo 20 milijonov frankov. Na čelu jo znani Bontú (Bontoux). — Nove zlate rudnike, našli so v Avstraliji, ti obetajo veliko bogastvo.

Vinorejsko društvo v Brdih bo izredno zborovalo prihodnjo nedeljo ob 4. uri popoldne v Števerjanu po naslednjem sporedu: 1. govor popotnega učitelja o kmetijstvu; 2. pregledovanje popravljenih društvenih pravil; 3. morebitni nasveti; 4. poročilo o sušenju sadja; 5. razgovor o namenjeni razsavi. — K obilni udeležitvi vabi odbor.

AND. FIGELJ.

Odbor Telovadnega društva „Sokol“ v Gorici je v svoji seji dne 22. t. m. sklenil prirediti veliko slavnost-častnemu otvorenju tega društva dne 2. septembra t. l. K tej slavnosti se bodo vabila vsa „Sokolska in druga narodna društva.“

Spored slavnosti pribeči se o svojem času. Društveni „Sokol“ se uljudno vabijo, da si za to slavnost pri-
kbe društveno obleko, katero izdeluje gosp. Poberaj Martin na Travniku; Sokolske klobuke, peresa in pasove prodaja pa gosp. Anton Fou, kobačar v Semeziških u. ah.

GLASOVIR,

dobrega in stanovitnega glasu, srednje cene, je na prodaj. Kdor hoče več o njem izvedeti naj se oglasi pri opravištvu „Soče“, v semeziških ulicah, h. št. 10.

Radenska kislá voda in kopališče.

Radenci na slov. Štajerskem ob vznóžji Slovenskih goríc.

Kot zdravilna voda. Radenska kislá voda ima med vsemi evropskimi kislci največ natrona in litija. Posebna njena lastnost je, da pomaga pri vseh boleznih, koje dobi človek vsled prevelike kisline v svoji vodi, kakor pri hudici, pri kamnu v želodcu, mehurji in ledicah, ter je neprecenljivo zdravilo pri zlati žili, pri boleznih v mehurji pri zastlženjih, kadar se napravljá kislina v želodcu in črevesu, pri vradu katarh in živčnih boleznih.

Kot namizna voda. Vselej obilne oglene kisline in oglenokislega natrona, prijetnega okusa in močnega penanja je radenska kislá voda najbolj priljubljena poživljajoča pijača. Pomožana s kislím vinom ali s sadnim sokom in sladkorjem je močno šumeča, žejo gasoča pijača, koje imenujejo mineralni šampanjec.

Obvarevalno zdravilo. Jako razširjena je in mnogo se rabi radenska kislá voda kot varstvo in zdravilo zoper davico, škrlatice, mrzlico in kolero.

Kopeli in stanovanja. Kopeli se prirejujejo iz železnate in kisle vode z raznovrstno gorkoto. Skušnja uč, da pomagajo posebno zoper: hudico, trganje po udih, ženske bolezni, pomanjkanje krvi, bledico, histerijo in neplodovitost. (Cena kopeli 35 kr., cena za eno sobo 30 kr. do 1 gold.)

Ogljeno-kislí litij kot zdravilo. Liter radenske kisle vode ima v sebi 0.06 gr. dvakratno ogljeno-kislega litija, to je množina, ki se težko prokorači pri enkratnem zavžitku. Koliko vrednosti je ta jako močan lužnik kot zdravilo, dokazujejo Garrodovi poskusi, ki so se vsestranski potrdili. Položil je koščke kosti in hrustancev od protinastih bolnikov v enako močne tekočine kalija, matrona in litija. Prvi dve niste skoraj nič vplivali, slednja pa tako odločno, da so bile protinastih snovi navzete kosti v kratkem prostu vse nesnago. To ga je napotilo, da je začel poskušati z litijem pri protinastih bolnikih, kojih scavníške prevlake so postajale vedno manjše ter konečno popolnoma prenehale. Vspeli, koje so dosegli pri enacih razmerah tudi drugi zdravniki.

Čenike razpošilja zastoj in franko kopališče radenske slatine na Štajerskem.

V zalogi ima kisló vodo P. Sollinger v Trstu.